

Wychowanie młodzieży we wspólnocie eklezjalnej

Ks. Dr Piotr Berkowicz – KUL STALOWA WOLA

Ur. w 1979 roku w Harklowej. Studia filozoficzno-teologiczne w I. 1998-2004 w WSD w Sandomierzu. Mgr teologii w 2004 r. na KUL-u zaś mgr z pedagogiki w 2007 r. oraz dr w 2008 r. z nauk humanistycznych na KU w Rużomberku. Pracownik Katedry Pedagogiki Katolickiej WZNoS Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Stalowej Woli oraz wikariusz w parafii Nyergesújfalu. Zainteresowania badawcze: młodzież, misjologia, socjologia wychowania. Sekretarz redakcji półrocznika „Pedagogika Katolicka”.

WSTĘP

Zagadnienie wychowania stanowi poważne zadanie dla wszystkich podmiotów odpowiedzialnych za człowieka – a szczególnie za młode pokolenie. Pierwszym podstawowym podmiotem są rodzice, którzy ze swej natury ponoszą pełną odpowiedzialność na życie i wychowanie własnych dzieci. Bóg powierzając im misję rodzicielską nałożył im obowiązek troski o ich formację osobową, wychowanie fizyczne, formację intelektualną, kulturalną, społeczną a także – a może przede wszystkim – duchową. Zadanie to rodzice na swój sposób z Bożą mądrością starają się wypełniać zgodnie z własnym sumieniem.

Podobnie czyni to Kościół. Od zarania swoich dziejów dokłada wiele starań, podejmuje wiele wysiłku by wychować młode pokolenie zgodnie z zasadami życia chrześcijańskiego. Wpatrzony w wzór Chrystusa stara się wypełniać swoją misję wychowawczą w sposób doskonały. Czynił, czyni i zapewne nadal będzie czynił wszystko, by to zadanie mu powierzona przez samego Boga nie zostało zniweczone.

1. WYCHOWANIE ZADANIEM KOŚCIOŁA

Jan Paweł II wielokrotnie przypominał, że podobnie jak Państwo, tak i Kościół ma obowiązek służenia rodzicom wszelkimi możliwymi formami w wypełnianiu ich zadań wychowawczych (por. Jan Paweł II, *Familiaris consortio*, 40). Kościół wypełnia to zadanie poprzez całą swoją pedagogikę religijną obfitującą w sobie właściwe środki wychowawcze. Kościół broni godności i praw osoby ludzkiej oraz występuje w obronie praw Rodziny do religijnego wychowania dzieci¹.

Wiele uwag na temat znajdujemy w *Dyrektorium Katechetycznym Kościoła Katolickiego w Polsce*, które ukazuje Kościół jako wychowawcę w wierze. Dyrektorium jasno i konkretnie przypomina, że wychowanie młodzieży powinno być traktowane „jako szczególna pomoc świadczona rodzinie w wychowaniu chrześcijańskim (por. nr 86).

Misja Kościoła służy pełnemu zbawieniu człowieka realizującego swe powołanie do wieczności w ziemskiej historii, w ramach określonej wspólnoty i społeczności.

Kościół jest „społecznym podmiotem odpowiedzialności za prawdę Bożą” (RH, 19). „Kościół nie może zapoznawać człowieka w jego całości”², a „ewangelizacja nie będzie pełna bez brania pod uwagę wzajemnego odniesienia, jakie ustawicznie zachodzi między Ewangelią a konkretnym, osobistym i społecznym życiem człowieka” (Jan Paweł II, Przemówienie w Puebla, 28 I 1979 r.) Nauczanie religii jest traktowane przez Kościół jako służba świadczona polskiej szkole. Z jednej strony służba ta wyraża się przez to, że szkoła jest miejscem pracy duszpasterskiej z nauczycielami i rodzicami, a z drugiej strony przez to, że katechizacja w szkole przeciwdziała stresogennemu charakterowi systemu edukacji oraz przywrócić mu właściwą płaszczyznę aksjologiczną².

Rozumienia wychowawczej funkcji Kościoła nie należy zawężać do kategorii pedagogicznych. Wychowawcza funkcja Kościoła wskazuje na to, że najlepszym i niemyślącym się wychowawcą jest sam Bóg (por. Jan Paweł II, *Christifideles laici*, nr 61). Celem wychowawczej funkcji Kościoła spełnianej na wzór troskliwego ojca jest zbawienie człowieka. Owo zbawienie Jan Paweł II przedstawia (por. Jan Paweł II, *Redemptor hominis*, 18) jako „nadprzyrodzone wyzwolenie wewnętrzne, uzdalniające człowieka do swobodnego i odpowiedzialnego działania we wszystkich dziedzinach życia jednostkowego i społecznego, które jest przestrzenią ludzkiej wolności”³.

Tak więc nauczanie prawd wiary i moralności należy do istotnej misji Kościoła

w świecie. Sobór Watykański II w „Deklaracji o chrześcijańskim wychowaniu” wskazał, że to zadanie obejmuje dwie funkcje:

1. *udzielanie pomocy wszystkim ludziom do zdobywania pełnej doskonałości osobliwej,*
2. *wskazywanie wszystkim drogi do zbawienia, a wierzącym udzielanie życia Chrystusowego, wspomaganie ich ustawiczną opieką, aby mogli osiągnąć pełnię tego życia* (DWCH 3).

2. Istota wychowania w duchu wiary

Istota wychowania polega na kształtowaniu człowieka we wszystkich dziedzinach jego życia i działalności, czyli obejmuje wszechstronny rozwój osobowości⁴. Pod pojęcie celu wychowania, rozumie się osiągnięcie w procesie wychowawczym tych cech osobowości u wychowanków, które uznaje się powszechnie za wartościowe⁵.

Wychowanie z natury rzeczy zmierza do rozwoju osoby ludzkiej. Jego zadaniem jest doskonalenie człowieczeństwa poprzez ukazywanie prawdziwego dobra. Największym wychowawcą człowieka jest Bóg, On to stwarzając wszystko i zachowując w bycie przez swoje Słowo, daje ludziom poprzez rzeczy stworzone trwałe świadectwo o sobie. W ten sposób realizuje On swój zamysł: „spodobało się Bogu w swej dobroci i mądrości objawić siebie samego i ujawnić nam tajemnicę woli swojej... aby ludzi zaprosić do wspólnoty ze sobą i przyjąć ich

² Dyrektorium Katechetycznym Kościoła Katolickiego w Polsce, nr 85.

³ B. Drożdż. Wychowawcza funkcja Kościoła w społeczeństwie pluralistycznym. Studium pastoralne. Legnica 1997, s.56.

⁴ Por. J. Zimny. Duszpasterstwo katechetyczne w szkołach średnich. [w:] J. Zimny (red) *Katecheza dziś*. Sandomierz 2002, s. 82-83.

⁵ Por. S. Wielgus. Pedagogia i formacja młodzieży. [w:] *Pedagogika katolicka*. (1/2007), s. 11 – 22.

do niej”⁶. Na to wezwanie Bożej miłości ludzie starają się odpowiedzieć całym swoim życiem, szukając sposobów, by móc wyrazić swe pragnienie bycia w bliskości Boga.

Człowiek, który ze swej natury i powołania jest otwarty na Boga,⁷ ma do tej wspólnoty z Bogiem dążyć i wszelkimi dostępnymi środkami o tę wspólnotę z Bogiem zabiegać. Wychowywanie do tej wspólnoty z Bogiem jest jednym z podstawowych zadań, jakie stoi przed Kościołem, a także każdą instytucją katolicką, która zajmuje się wychowywaniem i takie wychowanie stawia sobie za cel swoich działań.

Na wstępie należy podkreślić, że pierwszą, podstawową prazasadą zaistnienia wspólnoty między człowiekiem a Bogiem jest miłość i wierność Boga Ojca, zjednoczona w synowskiej więzi jedności z Chrystusem. Apostoł Narodów Święty Paweł pisze, że wierny jest Bóg, który powołał nas do wspólnoty z Synem swoim Jezusem Chrystusem, Panem naszym (por. 1 Kor 1,9). To Ojciec wybrał nas z miłości przeznaczył nas dla siebie jako przybranych Synów przez Jezusa Chrystusa (por. Ef 4, 5)⁸.

Zdawać sobie trzeba jednocześnie sprawę, z tego, iż realne przeżycie spotkania z Bogiem zawsze zakłada a jednocześnie umacnia więzy braterstwa między poszczególnymi ludźmi. Spajanie i umacnianie owych więzów braterstwa to kolejny cel w wychowaniu, jaki stoi przed Kościołem i jego mniejszymi komórkami.

⁶ DV 2.

⁷ DOK 36.

⁸ Por. M. Gesteira. Wierzę w świętych obcowanie. Warszawa 1989, s. 5.

⁹ Por. B. Biela. Kościół – Wspólnota. Wspólnota jako zasada urzeczywistnienia się Kościoła w ujęciu ks. Franciszka Blachnickiego. Katowice 1993, s. 383.

¹⁰ Por. M. Filipiak. Biblia o człowieku. Zarys antropologii biblijnej Starego Testamentu. Lublin 1974, s. 281.

Bóg stwarzając człowieka zaszczerpił w nim jak wcześniej zostało wspomniane pragnienie do wspólnoty z Bogiem i innymi ludźmi. Wzajemne ubogacanie się, obdarowywanie się, a także korzystanie ze wzajemnej pomocy.

Od pierwszych chwil życia człowiek poddawany jest procesowi wychowania. Najpierw ma on miejsce w rodzinie, następnie, kiedy człowiek dorasta miejscem wychowania staje się społeczeństwo, w którym na codzień żyje wychowanek. Człowiek od samego początku, wszystkimi stronami swej ludzkiej natury: moralną, intelektualną i fizyczną, jest nierozwalnie związany ze społeczeństwem. Osiąga on swe cele i realizuje swoje potrzeby poprzez różne wymiary życia społecznego. Osobowość ludzka jest dziełem Boga, ale również rezultatem samokształcenia się człowieka i jego uwarunkowań społeczno kulturalnych. Dojrzewanie religijne człowieka jest ściśle powiązane z rozwojem społecznym, który jest jakby podłożem nadającym kształt religijności jednostki. W Bożym planie zbawienia społeczność ludzka zajmuje bardzo ważne miejsce⁹. Bóg stwarzając człowieka zaszczerpił w nim pragnienie obcowania z innymi ludźmi, wzajemnego obdarowywania i korzystania z ich pomocy¹⁰.

3. ZADANIA OSOBY I SPOŁECZEŃSTWA

Wychowanie mające miejsce w społeczeństwie, zawiera w sobie elementy społeczne, takie jak, wolność i odpowiedzial-

ność, troskę o pokój oraz dobro wspólne, a także, dążność do chrześcijańskiego ukształtowania świata, dialogu z ludźmi, również o odmiennych przekonaniach. Jak podkreśla Sługa Boży Jan Paweł II, odwołując się do nauczania soborowego ogólnym celem wychowania jest dojrzałość ludzka i chrześcijańska, czyli wychowanie ma zmierzać do osobowego i społecznego ukształtowania człowieka i chrześcijanina. Aby osiągnąć taki cel, jakim jest dojrzałość osoby ludzkiej, należy uwzględnić szereg aspektów wychowania, które związane są z dziedzinami ludzkiego rozwoju: fizycznego, umysłowego, społecznego, moralnego i religijnego¹¹.

Socjologowie zajmujący się strukturą osobowości społecznej człowieka, wyróżniają w niej elementy biogenne, np. płeć, stan zdrowia, do psychogennych zaliczają temperament, inteligencja, pamięć oraz wyróżniają także socjologiczne. Do nich zalicza się najpierw kulturowy ideał osobowości, czyli pewien podstawowy system wartości, według którego środowisko kształtuje jednostkę. Ważną rolę odgrywają tutaj także w tym. Role społeczne, czyli określone i oczekiwane przez otoczenie systemy zachowań. Do istotnych elementów osobowości, mających swe źródło w społeczeństwie należy jeszcze tzw. jaźń subiektywna, będąca zespołem sądów o sobie, powstałym we wczesnym dzieciństwie, oraz jaźń odzwierciedlona, czyli domniemany obraz własny w oczach innych ludzi¹².

Między jednostką a społecznością zachodzą bardzo różne procesy socjaliza-

cyjne. Do nich zaliczyć można najpierw syntonię, która charakteryzuje stosunki zachodzące pomiędzy jednostkami niedojrzałymi, a polega jedynie na biernym przyjmowaniu cudzych stanów emocjonalnych. Naśladownictwo jest świadomym lub też nie świadomym odzwierciedleniem w sobie czyichś sposobów działania, myślenia lub odczuwania. Pełną formę naśladownictwa nazywa się identyfikacją. Jest ona oparta na silnym związku uczuciowym z osobą i przejawia się chęcią upodobnienia do niej. Wśród oddziaływań społecznych wyróżnia się również sugestię, czyli przyjmowanie od innych już nie tylko ich sposoby zachowań, ale również poglądów i przekonań.¹³

Na kształtowanie osobowości społecznej bardzo ważną rolę, obok szeroko pojętego środowiska, odgrywają różnego rodzaju grupy społeczne. Podstawową i pierwszą grupą, w której dziecko poznaje rzeczywistość, nabywa określone cechy charakteru, rozwijając się na wszystkich płaszczyznach swej osobowości jest rodzina. Wraz z upływem lat, dziecko wchodzi w coraz szerszy krąg oddziaływań społecznych. W młodszym wieku szkolnym pojawia się potrzeba posiadania własnej grupy rówieśniczej. Nasila się ono zwłaszcza w okresie dojrzewania, kiedy młody człowiek krytycznie odnosząc się do świata dorosłych, traci kontakt z rodzicami. W grupie próbuje więc szukać nie tylko wzorów zachowań, ale znajduje również status społeczny nie tracąc przy tym poczucia autonomii¹⁴.

¹¹ Por. S. Chrobak. *Koncepcja wychowania personalistycznego w nauczaniu Karola Wojtyły-Jana Pawła II*. Warszawa 1999, s. 54.

¹² Por. J. Szczepański. *Elementarne pojęcie socjologii*. Warszawa 1978, s. 121.

¹³ Por. A. Andrukiewicz. *Co animator wiedzy powinien*. [w:] Oaza, 1995, s. 29.

¹⁴ Por. J. Słomińska. *Mechanizmy i funkcje grup młodzieżowych*. Warszawa 1986, s.76.

Ze względu na sposób przynależności wyróżnia się tzw. grupy przynależenia, gdzie identyfikacja jednostki z grupą oparta jest na kryteriach faktycznego, zewnętrznego złączenia, lub grupy odniesienia, w których jednostka wewnętrznie identyfikuje się z grupą i stanowi dla niej kryterium oceny siebie¹⁵.

4. GRUPY KOŚCIELNE A WYCHOWANIE

Kościelne grupy i wspólnoty, będące przedmiotem niniejszego artykułu, należy zaliczyć do grup małych, o charakterze nieformalnym, będących dla jednostki nie tylko grupą przynależenia, ale także odniesienia. Ze względu na ich genezę oraz stosunki interpersonalne w nich zachodzące przyjmuje się je nazywać wspólnotami.

Zatrzymajmy się jednak na chwile nad zadaniem wychowawczym Kościoła, do budowania wspólnoty między wychowankiem a Bogiem, a także do więzi między wychowankiem a innymi ludźmi. Człowiek jako osoba stworzona przez Boga w naturalny sposób dąży poprzez ziemskie życie ku Bogu i ku życiu wiecznemu z tym Bogiem¹⁶.

W Nowym Testamencie wspólnota z Bogiem staje się rzeczywistością w Chrystusie. Jezus na początku swojej publicznej działalności zbiera wokół siebie dwunastu towarzyszy pragnąc związać ich ściślej ze swoim posłannictwem (Mk 3,14; 6, 7-13). Oznajmia im, iż jeśli chcą być Jego godni (Mk 8,34-37; Mt 20, 22; J 12,24), muszą uczestniczyć w Jego życiu.

Jezus jako prawdziwy Mesjasz i Król stanowi jedno ze swoim ludem i przez swoją śmierć zawiera z nim nowe przymierze i nową wspólnotę¹⁷.

Spotkanie człowieka z Bogiem ma więc swoje miejsce w Chrystusie, dlatego wychowanie takie powinno być Chrystocentryczne. Jednym z ważnych zadań wychowania jest doprowadzenie młodego człowieka do spotkania z Jezusem Chrystusem, do zjednoczenia, a nawet głębokiej z nim zażyłości¹⁸. Katecheza już na płaszczyźnie celu, ma charakter Chrystocentryczny, z którego wynika trynitaryzm, ponieważ Jezus Chrystus jest zjednoczony z Bogiem Ojcem i Duchem Świętym. Związek Jezusa z Kościołem i ludźmi, implikuje z kolei eklezjocentryzm¹⁹.

Chrystocentryzm więc oznacza drogę chrześcijanina przez Chrystusa i Jego Kościół do Boga Ojca w Duchu Świętym. Jan Paweł II, mówi, że przedmiotem istotnym i pierwszorzędnym katechezy i nauczania Kościoła jest zawsze tajemnica Chrystusa. Specyficznym celem wychowania i katechezy jak dalej pisze – Ojciec Święty – jest rozwinięcie przy pomocy łaski Bożej wiary dotąd początkowej, doprowadzenie do pogłębienia rozumienia tajemnicy Chrystusa w świetle Słowa, aż cały człowiek będzie nasycony Jego światłem. Przemieniony przez łaskę w nowe stworzenie, chrześcijanin zacznie naśladować Chrystusa i każdego dnia będzie postępować zgodnie z Jego przykazaniami oraz ufać, tak jak On nas do tego wzywa²⁰.

¹⁵ Por. J. Turowski. Socjologia. Małe struktury społeczne. Lublin 1993, s. 111.

¹⁶ Por. A. Dziega. Homilia. [w:] Wychowanie ku wartościom. Sandomierz 2006, s. 12.

¹⁷ Por. H. Langkammer. Teologia Nowego Testamentu. Cz. 1. Wrocław 1984, s. 81.

¹⁸ Por. KKK 426.

¹⁹ Por. DOK 83.

²⁰ Por. CT 20

Nauczający Kościół nie może zapominać, że przyłgnięcie osobowe człowieka do Jezusa jest owocem łaski, a więc trzeba się starać, by owe działanie zawsze było podtrzymywane przez wiarę w Duch Świętego i modlitwę²¹. Bowiem to On Duch Święty jest niewidzialną przyczyną, której należy przypisać utrzymanie łączności wszystkich części ciała między sobą i z ich wzniosłą Głową, ponieważ jest On cały w Ciele, cały w Głowie i cały w poszczególnych członkach²².

Aby grupa eklezjalna mogła trwać i rozwijać się, a także wychowywać potrzebna, by posiadała pewną strukturę, czyli zespół różnorodnych i powiązanych ze sobą składników koordynujących działanie grupy. Jeżeli chodzi o strukturę formalną, to podstawowymi elementami takich grup są jej członkowie oraz wypełnianie przez nich role wyznaczone przez cele, normy i wartości przyjęte w grupie. Do czynników wpływających na strukturę formalną zaliczyć można także: zwyczaje, wzory wzajemnych oddziaływań, instytucje regulujące stosunki w grupie, oraz system nagród i kar, symbole, czy nawet środki materialne.

Jednostka na podstawie oceny otoczenia i własnych spostrzeżeń wytwarza w swojej świadomości pewien obraz grupy. Im bardziej grupa staje się dla jej członków atrakcyjna, tym wyraźniej widać, że członkowie grupy mocniej szanują i przestrzegają norm, którymi rządzi się dana wspólnota.

Grupy kościelne charakteryzuje atmosfera ciepła i możliwość indywidualnego kontaktu. Mogą więc stanowić miejsce zaspokojenia podstawowych potrzeb poszczególnych jej członków. Jeżeli jednak mają one być zdolne do funkcjonowania i wypełniania swoich zadań przez dłuższy czas i nie ulec przy tym procesowi stagnacji, muszą stanowić część jakiejś wspólnoty²³.

Drugim ważnym czynnikiem konstytutywnym grupy kościelnej, tak jak każdej innej, jest cel, czyli wytyczenie programu i określenie środków prowadzących do ich osiągnięcia. Cele te nazywamy zadaniami²⁴. Stałość kontaktu jednostki z grupą uwarunkowana jest tym, czy stawiane cele nie są przejściowe, czy są akceptowane i czego dotyczą. Aby grupa mogła stanowić pozytywne środowisko wychowawcze, pomiędzy celami jednostki i grupy musi istnieć zgodność. W przeciwnym razie kontakt we wspólnocie nie będzie trwały, a wpływ wychowawczy nie zaistnieje. Łączność z grupą na płaszczyźnie celów stanowi najbardziej trwałą, aktualizującą dojrzałe motywacje związek. Jeżeli wspólnota ma jasno określone cele, które wydają się być naprawdę ważne i jeśli członkowie rzeczywiście jemu oddani, to grupa będzie prężna i żywotna²⁵.

Obok celów bardzo ważnym ośrodkiem grupowym, scalającym członków, a także świadczącym o atrakcyjność grupy, jest wypełniana funkcja, czyli to,

²¹ Por. DOK 156.

²² Por. Pius XII. *Mistici Corporis Christi*. {w}: *Breviarium fidei*. Wybór doktrynalnych wypowiedzi Kościoła. Opr. S. Głowa. Poznań 1997, s. 96.

²³ Por. S. Clark. *Budowanie wspólnot chrześcijańskich*. Strategia odnowy Kościoła. Wrocław 1994, s. 59.

²⁴ Por. S. Mika. *Wstęp do psychologii społecznej*. Warszawa 1972, s. 188.

²⁵ Por. Clark. *iw*. s. 91.

co dana grupa wnosi, jaki jest jej wkład i znaczenie działalności dla innych systemów społecznych. Zewnętrzna forma aktywności oddziałuje na szersze środowisko i może przyciągać nowych członków, zwłaszcza osoby, które wykazują większą potrzebę zaangażowania. Należy starać się łączyć atrakcyjność funkcji grupy z atrakcyjnością celów, tak osobistych, jak i społecznych, gdyż przyczynia się to do utrwalenia kontaktu jednostki z grupą. Jest to związane z powszechnie znaną zasadą, iż więź łącząca ludzi jest o wiele bardziej silna wtedy, gdy opiera się na wspólnym wysiłku i wspólnych sukcesach, niż tylko na wspólnej rozrywce.

Wszyscy członkowie grupy, dzięki wytworzeniu sieci wzajemnych oddziaływań, czują się związani z grupą i wiedzą, iż mają do wypełnienia konkretną rolę. To pociąga za sobą zaistnienie w grupie więzi społecznej, czyli zjednoczenia członków wokół określonych wartości lub pełnionych funkcji. O spójności mówimy wtedy, gdy wszystkie osoby łączą wspólne wartości i normy, a jasno sprecyzowany cel staje się celem poszczególnych jednostek. Grupa winna być przestrzenią, która zaspokaja potrzeby i oczekiwania członków. Więzy jednostki z grupą potęguje się, gdy pomiędzy poszczególnymi członkami panują pozytywne postawy i wszyscy akceptują rolę pełnione przez poszczególne osoby²⁶.

5. KU PODSUMOWANIU

Wszystkie z przytoczonych zadań i celów, mają, a przynajmniej powinny mieć

miejsce we wspólnotach kościelnych zajmujących się wychowaniem młodzieży. Wychowanie we wspólnocie katolickiej nie jest czymś narzuconym jest ono wyjściem na przeciw pragnień i oczekiwań każdego człowieka. Bowiem, jak mówi Katechizm Katolicki: „osoba ludzka potrzebuje życia społecznego. Nie jest ono czymś dodanym, lecz jest wymogiem natury. Przez wzajemną służbę i dialog z braćmi człowiek rozwija swoje możliwości, w ten sposób odpowiada na swoje powołanie”²⁷

Grupy młodzieżowe kierujące się wartościami religijnymi mają dla współczesnego świata i Kościoła duże znaczenie. Inspiracja Ducha i odpowiedź człowieka prowadzi do powstania wspólnoty, a potem większej grupy, ruchu czy stowarzyszenia, które w różny sposób próbują podejmować zadanie odnowy oblicza Kościoła i świata²⁸.

STRESZCZENIE

Podczas ostatniego Soboru Kościół uświadomił sobie głębiej swoją tajemnicę i apostołskie zadanie, jakie powierzył mu Chrystus. Ta świadomość każe wspólnocie wierzących żyć w świecie i jednocześnie pamiętać, że winni być czynnym i niejako duszą w społeczności ludzkiej, która ma się w Chrystusie odnowić i przemienić w rodzinę Bożą. Aby wypełnić skutecznie to zadanie, chrześcijanie muszą trwać w jedności i rozwijać życie wspólnotowe

We współczesnym Kościele rodzą się więc różnego rodzaju ruchy i wspólnoty, które sprzyjają indywidualnemu wzro-

²⁶ Por. T. Newcomb. Psychologia społeczna. Poznań 1970, s. 508.

²⁷ KKK 440.

²⁸ Por. W. Prężyna. Grupa społeczna. Warszawa 1985, s. 219.

stowi świętości, umożliwiając przy tym wzajemne wsparcie i praktykowanie autentycznie chrześcijańskiego życia. Są one autentycznym środowiskiem oddziaływania wychowawczego i nie przeceniona jest ich wartość w procesie formacji ku dojrzałemu życiu i chrześcijaństwu które podejmuje się zadania odnowy oblicza Kościoła i świata. Wspólnoty dokonują tego wnosząc w życie Kościoła, parafii i indywidualnych osób doświadczenie osobistego spotkania z Chrystusem i wejścia z Nim w serdeczną zażyłość poprzez dialog ze słowem Bożym, modlitwę, osobowe przeżycie liturgii i zaangażowanie w działalność apostołską i społeczną. Taka formacja ma szansę zaowocować pełnią człowieczeństwa u członka grup i stowarzyszeń kościelnych.

FORMATION OF YOUTH IN THE ECCLESIAL COMMUNITY

In the modern Church diverse kinds of movements and communities are being created, which help in individual growth of faith, give a common support in practicing the authentic Christian lifestyle. They are the authentic environment of educational interaction and their formational process is of great importance in the process of reaching the maturity in Christian life.

BIBLIOGRAFIA

Biela B. Kościół – Wspólnota. Wspólnota jako zasada urzeczywistnienia się Kościoła w ujęciu ks. Franciszka Blachnickiego. Katowice 1993.

Chrobak S. Koncepcja wychowania personalistycznego w nauczaniu Karola Wojtyły- Jana Pawła II. Warszawa 1999.

Clark S. Budowanie wspólnot chrześcijańskich. Strategia odnowy Kościoła. Wrocław 1994.

Drożdż B. Wychowawcza funkcja Kościoła w społeczeństwie pluralistycznym. Studium pastoralne. Legnica 1997.

Dyrektorium Katechetycznym Kościoła Katolickiego w Polsce, nr 85.

Dzięga A. Homilia. [w.] Wychowanie ku wartościom. Sandomierz 2006.

Filipiak M. Biblia o człowieku. Zarys antropologii biblijnej Starego Testamentu. Lublin 1974.

Gesteira M. Wierzę w świętych obcowanie. Warszawa 1989.

Langkammer H. Teologia Nowego Testamentu. cz. 1. Wrocław 1984.

Mika S. Wstęp do psychologii społecznej. Warszawa 1972.

Newcomb T. Psychologia społeczna. Poznań 1970.

Pius XII. Mistyci Corporis Christi. [w] Breviarium fidei. Wybór doktrynalnych wypowiedzi Kościoła. Opr. S. Głowa. Poznań 1997.

Prężyna W. Grupa społeczna. Warszawa 1985.

Słomińska J. Mechanizmy i funkcje grup młodzieżowych. Warszawa 1986.

Szczepański J. Elementarne pojęcie socjologii. Warszawa 1978.

Turowski J. Socjologia. Małe struktury społeczne. Lublin 1993.

Wielgus S. Pedagogia i formacja młodzieży. [w:] Pedagogika katolicka. (1/2007).

Zimny J. Duszpasterstwo katechetyczne w szkołach średnich. [w:] J. Zimny (red) Katecheza dziś. Sandomierz 2002

Zimny J. Katecheza w ujęciu Jana Pawła II. Aspekty pedagogiczne. Sandomierz 2006.

Wychowanie to przykład i miłość – nic więcej.

Abp Stanisław Nowak